

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
24.4.2014
Taltionumero
1412
Diaarinumero
3424/3/12

1 (8)

Asia Vaikeavammaiselle henkilölle järjestettävää kuljetuspalvelua koskeva valitus

Valittaja A

Päätös, jota valitus koskee

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 19.10.2012 nro 12/0626/3

Asian aikaisempi käsittely

Jyväskylän perusturvalautakunnan alainen viranhaltija on päätöksellään 20.6.2011 hylännyt A:n hakemuksen, jossa A on hakenut vammaispalvelulain mukaisena kuljetuspalveluna kymmentä yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa työmatkoihin. Hakemuksen mukaan matkat ovat musiikkiesiintymisiä, tietotekniikan tukipalveluita tai juridista konsulttoimista, ja sijoittuvat lähinnä Keski-Suomen alueelle. Päätöksessä on todettu, että vammaispalvelulain mukaisena kuljetuspalveluna ei myönnetä lisämatkoja sivutoimisen työn vuoksi. A:n satunnaisia musiikkiesiintymisiä, tietotekniikan tukipalveluita tai juridista konsulttoimista ei voida rinnastaa päätoimiseen työskentelyyn tai opiskeluun, joihin liittyvät välttämättömät matkat tulee järjestää. Päätös on voimassa 20.6.2011–31.12.2011.

Jyväskylän perusturvalautakunnan yksilöhuoltojaosto on päätöksellään 31.8.2011 nro 357 pysyttänyt viranhaltijan päätöksen.

Jyväskylän perusturvalautakunnan alainen viranhaltija on päätöksellään 21.12.2011 hylännyt A:n hakemuksen, jossa A on hakenut vuodelle 2012 vammaispalvelulain mukaisena kuljetuspalveluna kymmentä yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa työmatkoihin Jyväskylän alueella sekä Hämeenlinnassa ja Tuusulaissa. Päätöksessä on todettu, että kuljetuspalvelua ei myönnetä työmatkoihin, koska kyseessä on satunnainen työ. Toimeentulotukitiedostosta saadun tiedon mukaan hakijalla ei

ole ollut yritystoimintaa viiteen vuoteen. Turenki ja Hämeenlinna eivät myöskään ole Jyväskylän lähikuntia eivätkä Jyväskylän työssäkäyntialuetta. Jyväskylässä hakijalla on käytettävissään asiointi- ja virkistysmatkat.

Jyväskylän perusturvalautakunnan yksilöhuoltojaosto on päätöksellään 25.1.2012 nro 10 pysyttänyt viranhaltijan päätöksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus on, siltä osin kuin täällä on kysymys, hylännyt A:n valitukset.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Sovellettavat säännökset

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (vammaispalveluasetus) 4 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluihin niihin liittyvine saattajapalveluineen kuuluu vaikeavammaisen henkilön työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistyksen tai muun sellaisen syyn vuoksi tarpeelliset jokapäiväiseen elämään kuuluvat kuljetukset.

Samana pykälän 2 momentin mukaan jokapäiväiseen elämään kuuluvia kuljetuksia ovat vaikeavammaisen henkilön asuinkunnan alueella tapahtuvat tai lähikuntiin ulottuvat kuljetukset.

Pykälän 3 momentin mukaan kuljetukset voi kunta järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla taikka korvata 5 §:ssä tarkoitettulle henkilölle taksilla, invataksilla tai vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Vammaispalveluasetuksen 6 §:n mukaan kuljetuspalveluja on järjestettävä asetuksen 5 §:ssä tarkoitettulle vaikeavammaiselle henkilölle siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa välttämättömien työhön ja opiskeluun liittyvien matkojen lisäksi vähintään kahdeksantoista yhdensuuntaista jokapäiväiseen elämään kuuluvaa matkaa kuukaudessa.

Asiassa esitetty selvitys

A:lla on synnynnäinen CP-vamma ja hän käyttää liikkumisen apuvälineenä pyörätuolia. Hän on hakenut vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluita työmatkoilleen Jyväskylässä ja Jyväskylän ja Turenkin välisille matkoille. Hänellä on kaupparekisterissä oleva yritys, joka toimii musiikkialalla sekä tarjoaa tietoteknisiä palveluja ja antaa juridista konsultaatiota. A hakee työmatkoja käytettäväksi Jyväskylässä ja sen lähikunnissa sekä toiminnallisessa lähikunnassa Hämeenlinna–Turenki. Hän on aikaisemmin asunut Hämeenlinnassa ja solminut siellä työ- ja asiakassuhteita.

Perusturvalautakunta on lausunnoissaan todennut, että A:ta on kiistattomasti pidettävä vaikeavammaisena suhteessa vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun. A:lla on yritys, joka hänen ilmoituksensa mukaan tuottaa muun muassa karaokepalveluja. A ei ole toimittanut työmatkoihinsa liittyen yrityksensä toiminnasta sellaista tietoa, jonka perusteella hänen yritystoimintaansa voitaisiin pitää vakiintuneena. Hakiessaan toimeentulotukea Jyväskylän kaupungilta A on ilmoittanut, ettei hänen yrityksellään ole ollut yritystoimintaa viiteen vuoteen. A:n Jyväskylän kaupungille toimittamat yritystoimintaansa koskevat tiedot ovat ristiriitaisia. Koska muunlaista tietoa ei ole toimitettu, A:n yritystoiminta rinnastetaan harrastuksen omaiseen toimintaan, jonka avulla ei ole mahdollisuutta ansaita elantoa. Tällä perusteella kunnalla ei ole velvollisuutta myöntää kuljetuspalveluja työmatkoille. Jyväskylän ja Turenkin välisten työmatkojen myöntämiselle ei ole perustetta, koska Turenkia ei voida pitää Jyväskylän työssäkäyntialueeseen kuuluvana kuntana, jonne jyvaskyläläisten voitaisiin katsoa yleisesti tekevän päivittäisiä työmatkoja. A:lle on hänen hakemuksensa mukaisesti myönnetty vammaispalvelulain mukaisena kuljetuspalveluna 18 yhdensuuntaista kuukausittaista matkaa asioimiseen ja virkistykseen. Hän ei ole tehnyt oikaisuvaatimusta asiointi- ja virkistysmatkojen määrästä, eikä hän ole esittänyt eriteltyä selvitystä lisämatkojen tarpeesta.

A on todennut, että hänen yrityksellään on toimintaa koko ajan. Se, että hän oli merkinnyt toimeentulotukihakemukseen, ettei toimintaa olisi ollut viiteen vuoteen, on virheellinen tieto. Palkkaa hän ei ole juurikaan nostanut yrityksestä, vaan kulukorvauksia, mikä on normaali käytäntö. Laki ei edellytä, että A:n tulisi saada tästä työstään perustoimeentulo. Kysymys ei ole harrastustoiminnasta, vaan toiminimellä harjoitetusta elinkeinotoiminnasta. Kaupparekisteriin merkitty toimiala yrityksellä on huvitilaisuuksien järjestäminen, dj- ja karaokepalvelut, tanssiorkesteripalvelut, laitevuokraus, konsultointi, sävellys- ja sanoitustyöt, äänitystoiminta, tietokoneiden huolto-, myynti- ja korjaustyöt, systeemisuunnittelu, ohjelmointi, äänentoistopalvelut, trubaduuri ja juonto- ja viihde-esiintyminen. Kysymys ei ole harrastustoiminnasta eikä harrastustoimintaa voisikaan rekisteröidä kaupparekisteriin. Lisäksi A on osa-aikaisena kouluttajana Turengissa, ja Turengin työmatkat ovat yhtä lailla työmatkoja.

Vammaispalvelun 17.6.2011 päivätyssä palvelusuunnitelmassa on muun muassa todettu, että A:lla on pieni ohjelmanpalveluja tarjoava yritys, jolla on karaokelaitteisto ja jonka kanssa hän kulkee eri paikkakunnilla baareissa ja esimerkiksi juhlissa. Lisäksi A on kertonut antavansa tietotekniikan tukipalveluita ja juridista konsultaatiota.

Hallinto-oikeuden johtopäätökset

Asiassa on kiistatonta, että A on vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu vaikeavammaisen henkilö, jolla on oikeus vammaispalvelulain mukaisiin kuljetuspalveluihin. Vammaispalveluasetuksen 6 §:n mukaan kunnan on järjestettävä kuljetuspalvelut vaikeavammaiselle henkilölle siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa välttämättömät työhön ja opiskeluun liittyvät matkat. Korvattavaksi tulevat kuljetuspalveluista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen järjestämisvelvollisuus koskee jokapäiväiseen elämään kuuluvia kuljetuksia, joilla tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön asuinkunnan alueella tai lähikuntiin ulottuvia kuljetuksia. Toiminnalliselta kannalta lähikuntina voidaan pitää paitsi maantieteellisesti henkilön kotikuntaan rajoittuvia kuntia myös sellaisia muita kuntia, joihin hakijalla on olennaisia yhteyksiä ja joiden etäisyys kotikunnan alueelta ei ole kohtuuttoman pitkä. Kuljetuspalveluja ei voi käyttää muualla kuin asuinpaikkakunnalla tai vammaispalveluasetuksen tarkoittamassa lähikunnassa. Muualla järjestettävät kuljetuspalvelut eivät kuulu vaikeavammaisen henkilön subjektiivisen oikeuden piiriin.

Lähikuntia määriteltäessä on kiinnitettävä huomiota matkan pituuteen sekä vammaisen henkilön esittämään yksilölliseen kuljetustarpeeseen. Jokapäiväiseen elämään kuuluvat asiat voidaan yleensä toimittaa asuinkunnassa tai asuinpaikasta riippuen naapurikunnassa. Sen sijaan työmatkat saattavat ulottua kauemmaksikin. Arvioitaessa työmatkoja koskevaa lähikuntaa on kiinnitettävä huomiota siihen, mikä on kuntalaisten normaali työssäkäyntialue ja mihin lähikuntiin työmatkoja on tavanomaista tehdä kyseessä olevalta paikkakunnalta.

Jyväskylältä Turenkiin on matkaa noin 200 kilometriä, eikä Turenki ole maantieteellisesti Jyväskylän rajakunta. Ottaen huomioon Turengin sijainti ja etäisyys A:n asuinkunnasta, ei sitä voida pitää vammaispalveluasetuksessa tarkoitettuna Jyväskylän toiminnallisena lähikuntana. Turengin ei voida katsoa kuuluvan myöskään Jyväskylässä asuvien normaaliin työssäkäyntialueeseen. Näin ollen kunnalla ei ole velvollisuutta korvata A:lle sellaisia työmatkan kustannuksia, jotka aiheutuvat Turengissa suoritettavasta työstä.

Vammaispalveluasetuksen 4 §:ssä tarkoitettua työssä käymistä on työsuhteeseen perustuvan toiminnan lisäksi myös yritystoiminta. Kun kunta arvioi sitä, milloin kyseessä on työmatka, ei merkitystä ole sillä, turvaako tehtävä työ tosiasiallisesti henkilön toimeentulon. Lähtökohtana työn tekemisessä on aina se, että työnteolla mahdollistetaan vammaiselle henkilölle toimeentulon hankkiminen. Kunta ei voi kuitenkaan rajoittaa tosiasiallisesti tällaisen työn tekemistä arvioimalla kuinka paljon tuloja tehtävästä työstä saadaan tai mikä merkitys tai vaikutus työstä saatavalla tulonmuodostuksella on henkilön kokonaistalouden kannalta.

Vaikka A:lla on kaupparekisteriin merkitty yritys, ei hän ole esittänyt yrityksen toiminnasta sellaista selvitystä, jonka perusteella hänen yritys-toimintaansa voitaisiin pitää vakiintuneena. Lisäksi toimeentulotukea haakiessaan hän on ilmoittanut, ettei yrityksellä ole ollut toimintaa viiteen vuoteen. Näin ollen kunnalla ei ole velvollisuutta korvata A:lle vammaispalveluasetuksen 4 §:ssä tarkoitettuja työmatkoja.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

A on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja hänelle myönnetään vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua työmatkoille Jyväskylässä sekä Jyväskylän ja Turengin välillä.

A on uudistanut asiassa aiemmin lausumansa ja esittänyt vaatimustensa perusteeksi muun ohella seuraavaa:

A:lle on aiemmin myönnetty työssä käyntiin liittyviä kuljetuspalveluja. Kuljetuspalvelujen myöntämisen kannalta ei ole merkitystä, toimiiko A yrittäjänä vai työntekijänä. Laissa ei edellytetä, että A:n tulisi saada tästä työstään perustoimeentulo, joten hallinto-oikeuden pohdinta A:n työstään saamasta rahamäärästä on aiheetonta. Kysymys ei ole harrastustoiminnasta vaan toiminimellä harjoitetusta elinkeinotoiminnasta. Vaikeavammaisen työssäkäyntiin liittyvä sosiaalinen avustus ei ole kiellettyä valtiontukea.

A on näyttänyt tarpeen esiintymismatkoihin, ja tämä on todettu myös palvelusuunnitelmassa. Työmatkat voivat ulottua kauemmaksi kuin asiointimatkat, mutta olennaista on, että korvattavat kustannukset ovat kohtuullisia. Matkat ovat olleet välttämättömiä A:n työtehtävien hoitamiseksi, ja matkoista aiheutuvat kustannukset ovat olleet kohtuullisia.

Jyväskylän perusturvalautakunnan yksilöhuoltojaosto on antanut selityksen. A ei ole esittänyt yrityksensä toiminnasta sellaista selvitystä, jonka perusteella hänen yritystoimintaansa voitaisiin pitää vakiintuneena. A on myös ilmoittanut toimeentulotukihakemuksessaan, ettei hänen yrityksellään ole ollut toimintaa viiteen vuoteen. Kunnalla ei näin ollen ole velvollisuutta korvata A:lle vammaispalveluasetuksen 4 §:ssä tarkoitettuja työmatkoja.

A on antanut vastaselityksen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus hylkää valituksen. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Oikeusapu

Avustajan palkkiota koskeva vaatimus on ratkaistu A:n toista kuljetuspalveluasiana koskevan asian (3423/3/12) yhteydessä.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Sakari Vanhala

Hannele Ranta-Lassila (t)

Eija Siitari

Tuomas Lehtonen

Outi Suviranta

Asian esittelijä,
oikeussihteeri Henna Rintala

Jakelu

Päätös

A, maksutta

Jäljennös

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Jyväskylän perusturvalautakunnan yksilöhuoltojaosto